

Nationale Kaders Top-Up Hoger Onderwijs

Inhoud

Inleiding.....	1
Nationale kaders voor de implementatie van de ‘top-up’	1
Doelgroepen en belemmeringen voor toegankelijkheid en bereik	2

Inleiding

Het Nationaal Agentschap Erasmus+ Onderwijs & Training (NA) is het uitvoerend orgaan in Nederland voor het Europese subsidieprogramma Erasmus+ voor het hoger onderwijs, primair en voortgezet onderwijs, middelbaar beroepsonderwijs en de volwasseneneducatie.

Sinds begin 2021 is het nieuwe programma Erasmus+ (2021-2027) van start gegaan. Het nieuwe programma biedt meer mogelijkheden om deelnemers die belemmeringen (*‘fewer opportunities’*) ervaren te laten participeren in mobiliteiten (KA1). Onder andere is er voor het hoger onderwijs een speciale regeling om deelnemers een maandelijks extra subsidie te kunnen toekennen (top-up) tijdens hun mobiliteit, bovenop de reguliere Erasmus+ subsidie¹. Deze extra subsidie wordt toegekend aan deelnemers die voldoen aan de op nationaal niveau vastgestelde criteria voor de top up.

Het NA neemt de definities voor *Doelgroepen en Belemmeringen voor toegankelijkheid en bereik* in acht, zoals beschreven in de *Erasmus+ programmagids 2021* en in de *Richtlijnen voor de uitwerking Inclusie- en diversiteitsstrategie van Erasmus+ en het Europees Solidariteitskorps* (Europese Commissie, 29-04-2021).

Nationale kaders voor de implementatie van de ‘top-up’

De kaders voor het inzetten van de inclusie top-up voor mobiliteiten in het hoger onderwijs worden jaarlijks op nationaal niveau vastgesteld door de Nationale Autoriteit Erasmus+ (OCW).

Een van de prioritaire doelstellingen van Erasmus+ is dat hogeronderwijsinstellingen een jaarlijkse groei laten zien van het aantal deelnemers met *‘fewer opportunities’* in de mobiliteiten. Het inzetten van de ‘top-up’ is één van de instrumenten om dit te bereiken. Hogeronderwijsinstellingen zijn in het nieuwe programma Erasmus+ vanaf 2021 verplicht om dit instrument beschikbaar te maken voor studenten die belemmeringen ervaren die op nationaal niveau als prioritair worden vastgesteld.

In Nederland heeft de Nationale Autoriteit (ministerie van OCW), samen met het NA, de volgende kaders vastgesteld waarbinnen de ‘top-up’ in 2021 wordt toegepast²:

- Bij deelnemers (studenten/staf) met belemmeringen die vallen onder handicap of gezondheidsproblemen (zie categorie 1 en 2 op pagina 3)
- Bij deelnemers (studenten) met belemmeringen die vallen onder economische belemmeringen (zie categorie 6 op pagina 3)

¹ De top-up bedraagt 250 EURO per maand voor een gewone mobiliteit en een lager bedrag voor een hybride of kortere mobiliteit (korter dan 1 maand).

² Tevens vastgesteld door de minister van OCW.

De bovengenoemde groepen zijn het meest gebaat bij een financiële prikkel om daarmee de weg naar internationale mobiliteit te vergemakkelijken. Voor de overige groepen, die ook worden genoemd hieronder, is het waarschijnlijk dat andere prikkels passender zijn om de belemmering weg te nemen. Het NA zal acties ondernemen, zoals voorlichting, delen best practices, adviesprekuren en dergelijke om onderwijsinstellingen te stimuleren om voor deze groepen passende vormen van ondersteuning te bieden, zoals versterkte *mentoring*, extra taalondersteuning, voorbereidende culturele training, een voorbereidend bezoek et cetera.

Bij de toekenning van de 'top-up' wordt gestreefd naar een vorm van bewijslast die zowel laagdrempelig als uitvoerbaar is voor het individu én voor de organisatie. De volgende bewijsstukken zijn vereist bij een toekenning van de top-up. Deze zijn in de meeste gevallen al aanwezig bij de onderwijsinstelling of bij de deelnemer:

- Bij deelnemers (studenten/staf) met een handicap of gezondheidsproblemen:
 - een doktersverklaring of andere geldige gezondheidsverklaring.
- Bij deelnemers (studenten) met economische belemmeringen:
 - Een bewijs van een toegekende aanvullende beurs van DUO, zijnde niet 0,= (nul) euro. Dit bewijs is voor de toekenning van de inclusie top-up nog geldig tot en met twee jaar na beëindiging van de studie. Hierbij is het niet van belang in welk jaar van de studie dit bewijs is afgegeven.

Doelgroepen en belemmeringen voor toegankelijkheid en bereik

Het NA neemt de definities voor *Doelgroepen en Belemmeringen voor toegankelijkheid en bereik* in acht, zoals beschreven in de *Erasmus+ programmagids 2021* en in de *Richtlijnen voor de uitwerking Inclusie- en diversiteitsstrategie van Erasmus+ en het Europees Solidariteitskorps* (Europese Commissie, 29-04-2021). Deze belemmeringen kunnen, afzonderlijk of in combinatie, de deelname van deze groepen in de weg staan

1. Handicap

Dit betreft fysieke, mentale, intellectuele of zintuiglijke beperkingen die mensen in wisselwerking met diverse drempels kunnen beletten volledig, effectief en op voet van gelijkheid met anderen in de samenleving te participeren³.

2. Gezondheidsproblemen

Dit betreft belemmeringen als gevolg van gezondheidsproblemen, onder meer in de vorm van een ernstige ziekte, een chronische ziekte of een andere fysieke of geestelijke gezondheidstoestand, die deelname aan het programma in de weg staan.

3. Belemmeringen met betrekking tot onderwijs- en opleidingsstelsels

Personen die om uiteenlopende redenen ondermaats presteren binnen de onderwijs- en opleidingsstelsels, voortijdige schoolverlaters, NEET's (*Not in Education, Employment or Training*: personen die geen baan hebben en ook geen onderwijs of opleiding volgen) en laaggeschoolde volwassenen, hebben mogelijk met belemmeringen te kampen. Hoewel ook andere factoren een rol kunnen spelen, zijn deze onderwijsmoeilijkheden — die weliswaar ook verband kunnen houden met persoonlijke omstandigheden — over het algemeen het resultaat van een onderwijsstelsel dat structurele beperkingen tot gevolg heeft en/of waarin geen rekening wordt gehouden met de specifieke behoeften van individuele personen. Daarnaast kunnen er belemmeringen ten aanzien van deelname ontstaan wanneer de opzet van de curricula het lastig maakt om mogelijkheden voor leer- en opleidingsmobiliteit in het buitenland te creëren als onderdeel van de studie.

³ Verdrag van de Verenigde Naties inzake de rechten van personen met een handicap:
<https://www.un.org/development/desa/disabilities/convention-on-the-rights-of-persons-with-disabilities.html>

4. Cultuurverschillen

Cultuurverschillen kunnen weliswaar door mensen met welke achtergrond dan ook als een belemmering worden ervaren, toch zijn het met name de kansarmen die hiermee te maken krijgen. Deze verschillen kunnen bestaan uit aanzienlijke belemmeringen met betrekking tot leren in het algemeen, met name voor mensen met een migranten- of vluchtelingenachtergrond (en nog meer in het bijzonder, voor pas aangekomen migranten), leden van nationale of etnische minderheden, mensen die afhankelijk zijn van gebarentaal, mensen voor wie taalaanpassing of culturele integratie een probleem vormt enzovoort. Wanneer deelname aan bepaalde programma-activiteiten gepaard gaat met blootstelling aan vreemde talen en cultuurverschillen, zullen sommige mensen huiverig zijn deel te nemen of worden de voordelen van hun deelname beperkt. Dergelijke cultuurverschillen kunnen potentiële deelnemers er zelfs van weerhouden steun in het kader van de programma's aan te vragen en vormen in dat geval een belemmering voor toegang tot het programma zelf.

5. Sociale belemmeringen

Problemen met betrekking tot sociale aanpassing, zoals beperkte sociale vaardigheden, antisociaal of risicogedrag, (ex-)gedetineerden, (voormalige) drugs- of alcoholverslaafden, of sociale marginalisering, kunnen een belemmering vormen. Weer andere sociale belemmeringen kunnen het gevolg zijn van de gezinssituatie, bijvoorbeeld de eerste in het gezin zijn die hoger onderwijs volgt, dan wel een ouder (met name een alleenstaande ouder), kostwinner of wees zijn, of in een instelling wonen of hebben gewoond.

6. Economische belemmeringen

Mensen met een lage levensstandaard of laag inkomen, mensen die afhankelijk zijn van sociale bijstand, langdurig werkloos zijn, in een onzekere situatie of armoede leven, dakloos zijn, schulden of financiële problemen hebben enzovoort, en lerenden die moeten werken om in hun levensonderhoud te voorzien, kunnen te kampen krijgen met economische belemmeringen.

Weer andere problemen zijn het gevolg van de beperkte overdraagbaarheid van diensten (met name steun aan kansarmen) die samen met de deelnemers "mobiel" moeten zijn wanneer ze naar afgelegen plaatsen of het buitenland gaan.

7. Belemmeringen als gevolg van discriminatie

Belemmeringen kunnen ontstaan als gevolg van discriminatie die verband houdt met gender (genderidentiteit, genderexpressie enz.), leeftijd, etniciteit, godsdienst, geloof, seksuele geaardheid, handicap of intersectionele factoren (een combinatie van meerdere van de hierboven vermelde discriminatiebelemmeringen).

8. Geografische belemmeringen

Mensen uit afgelegen of landelijke gebieden, mensen die wonen op kleine eilanden of in perifere/ultra-perifere gebieden, mensen uit stedelijke buitenwijken, mensen uit gebieden met minder voorzieningen (beperkt openbaar vervoer, weinig faciliteiten) of minder ontwikkelde gebieden in derde landen enzovoort, kunnen te kampen krijgen met geografische belemmeringen.